

Cauza C-124/07

J. C. M. Beheer BV

împotriva

Staatssecretaris van Financiën

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Hoge Raad der Nederlanden)

„A șasea directivă TVA — Prestări de servicii aferente operațiunilor de asigurări — Brokeri și agenți de asigurări”

Sumarul hotărârii

Dispoziții fiscale — Armonizarea legislațiilor — Impozite pe cifra de afaceri — Sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată — Scutiri prevăzute de A șasea directivă

[Directiva 77/388 a Consiliului, art. 13 secțiunea B litera (a)]

Articolul 13 secțiunea B litera (a) din A șasea directivă 77/388 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri trebuie interpretat în sensul că împrejurarea că un broker sau un agent de asigurări nu are o relație directă cu părțile la un contract de asigurare sau de reasigurare la a cărui încheiere contribuie, ci are numai o relație indirectă cu aceștia din urmă prin intermediul unei alte persoane impozabile, care este ea însăși în relație directă cu una dintre aceste părți și cu care acest broker sau acest agent de asigurări se află în raporturi contractuale, nu se opune scutirii de la plata taxei pe valoarea adăugată, în temeiul dispoziției menționate, a serviciilor prestate de către acesta din urmă.

(a se vedea punctul 29 și dispozitivul)

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

3 aprilie 2008(*)

„A șasea directivă TVA — Prestări de servicii aferente operațiunilor de asigurări — Brokeri și agenți de asigurări”

În cauza C-124/07,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Hoge Raad der Nederlanden (țările de Jos), prin Decizia din 9 februarie 2007, primită de Curte la 2 martie 2007, în procedura

J. C. M. Beheer BV

împotriva

Staatssecretaris van Financiën,

CURTEA (Camera întâi),

compus? din domnul P. Jann, pre?edinte de camer?, domnii A. Tizzano, A. Borg Barthet, M. Ileši? ?i E. Levits (raportor), judec?tori,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scris? ?i în urma ?edin?ei din 10 ianuarie 2008,

luând în considerare observa?iile prezentate:

- pentru guvernul olandez, de doamnele C. Wissels ?i M. de Mol, în calitate de agen?i;
- pentru guvernul Regatului Unit, de doamna Z. Bryanston?Cross ?i de domnul P. Harris, în calitate de agen?i;
- pentru Comisia Comunit??ilor Europene, de domnii R. Lyal, A. Weimar ?i W. Roels, în calitate de agen?i,

având în vedere decizia de judecare a cauzei f?r? concluzii, luat? dup? ascultarea avocatului general,

pronun?? prezenta

Hot?râre

1 Cererea de pronun?are a unei hot?râri preliminare prive?te interpretarea articolului 13 sec?iunea B litera (a) din A ?asea directiv? 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legisla?iilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea ad?ugat?: baza unitar? de evaluare (JO L 145, p. 1, denumit? în continuare „A ?asea directiv?”).

2 Aceast? cerere a fost formulat? în cadrul unui litigiu între J. C. M. Beheer BV, societate de drept olandez, pe de o parte, ?i Staatssecretaris van Financiën, pe de alt? parte, având ca obiect o rectificare a impunerii cu privire la impozitul pe cifra de afaceri pentru perioada 1 ianuarie 1997-31 decembrie 1998, în valoare de 55 561 NLG (25 244 de euro).

Cadrul juridic

A ?asea directiv?

3 În temeiul articolului 2 alineatul (1) din A ?asea directiv?, taxa pe valoarea ad?ugat? (denumit? în continuare „TVA?ul”) se aplic? livr?rilor de bunuri ?i prest?rilor de servicii efectuate cu titlu oneros pe teritoriul unui stat membru de c?tre o persoan? impozabil? care ac?ioneaz? ca atare.

4 Articolul 13 din A 7asea directiv7, intitulat „Scutiri pe teritoriul unui stat membru”, prevede:

„[...]”

B. *Alte scutiri*

„F7r7 a aduce atingere altor dispozi7ii comunitare, statele membre scutesc, în anumite condi7ii pe care acestea le stabilesc în scopul asigur7rii aplic7rii corecte 7i directe a unor asemenea scutiri 7i al prevenirii oric7ror posibile cazuri de evaziune, fraud7 sau abuz, urm7toarele:

(a) opera7iunile de asigurare 7i reasigurare, inclusiv serviciile conexe prestate de brokerii 7i de agen7ii de asigur7ri;

[...]” [traducere neoficial7]

Legisla7ia na7ional7

5 Articolul 1 din Legea din 1968 privind impozitul pe cifra de afaceri (Wet op de omzetbelasting 1968, denumit7 în continuare „Wet OB 1968”), în versiunea aplicabil7 ac7iunii principale, are urm7torul cuprins:

„Un impozit denumit impozit pe cifra de afaceri se aplic7:

a. livr7rilor de bunuri 7i prest7rilor de servicii efectuate în 77rile de Jos de operatori în scopul desf77ur7rii activit77ii lor economice;

[...]”

6 Conform articolului 11 alineatul 1 litera k din Wet OB 1968, care transpune articolul 13 sec7iunea B litera (a) din A 7asea directiv7 în ordinea juridic7 olandez7:

„1. În condi7ii care vor fi stabilite prin decret, sunt scutite de la plata impozitului:

[...]”

k. asigur7rile 7i serviciile prestate de agen7ii de asigur7ri;

[...]”

Ac7iunea principal7 7i întrebarea preliminar7

7 Reclamanta din ac7iunea principal7 activeaz7 ca subagent al VDL Polisassuradeuren BV (denumit7 în continuare „VDL”), care este o societate de drept olandez ce desf77oar7 ea îns77i activit77ii de broker 7i de agent de asigur7ri.

8 VDL ac7ioneaz7, pe de o parte, ca intermediar la încheierea contractelor de asigurare 7i, pe de alt7 parte, ca „agent mandatat” pentru anumite companii de asigur7ri. În aceast7 calitate, VDL încheie contracte de asigurare în mod autonom în numele acestor companii.

9 Activitățile desfășurate de reclamanta din acțiunea principală în numele și pe seama VDL privesc încheierea de contracte de asigurare, operarea transferurilor de polițe de asigurare, emiterea de astfel de polițe, plata comisioanelor, furnizarea de informații companiei de asigurări și titularilor polițelor de asigurare. În plus, aceasta propune și încheie, din proprie inițiativă și în mod independent, noi contracte de asigurare.

10 Conform convenției dintre VDL și reclamanta din acțiunea principală, aceasta din urmă primește de la VDL, pentru serviciile pe care le prestează, o remunerație egală cu 80 % din comisionul plătit acestei din urmă societăți pentru încheierea unui contract de asigurare. În cazul rezilierii acestuia, ea este obligată să restituie partea din remunerația primită corespunzătoare perioadei rămase până la scadența contractului.

11 Pentru perioada 1 ianuarie 1997-31 decembrie 1998, reclamanta din acțiunea principală a primit o rectificare a impunerii cu privire la impozitul pe cifra de afaceri în valoare de 55 561 NLG (25 244 de euro).

12 În urma unei reclamații fără rezultat și a respingerii apelului introdus la Gerechtshof te 's-Hertogenbosch pentru motivul că nu putea invoca scutirea prevăzută la articolul 11 alineatul 1 litera k din Wet OB 1968, reclamanta din acțiunea principală a introdus recurs la instanța de trimitere.

13 Apreciind că soluționarea litigiului cu care este sesizat necesită o interpretare a dreptului comunitar, Hoge Raad der Nederlanden a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Dispozițiile articolului 13 secțiunea B partea introductivă și litera (a) din A șasea directivă se aplică activităților unei persoane (juridice) care desfășoară activități caracteristice și esențiale ale unui broker sau agent de asigurări, în cadrul căruia acționează în numele unui alt broker sau agent de asigurări în vederea încheierii unor contracte de asigurări?”

Cu privire la întrebarea preliminară

14 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că termenii folosiți pentru a desemna scutirile prevăzute la articolul 13 din A șasea directivă sunt de strictă interpretare, dat fiind că aceste scutiri constituie derogări de la principiul general potrivit căruia TVA-ul este perceput pentru fiecare prestare de servicii efectuată cu titlu oneros de către o persoană impozabilă (Hotărârea din 20 noiembrie 2003, Taksatorringen, C-8/01, Rec., p. I-13711, punctul 36, Hotărârea din 3 martie 2005, Arthur Andersen, C-472/03, Rec., p. I-1719, punctul 24, și Hotărârea din 21 iunie 2007, Ludwig, C-453/05, Rep., p. I-5083, punctul 21).

15 De asemenea, potrivit unei jurisprudențe constante, scutirile menționate constituie noțiuni autonome de drept comunitar care au ca obiect evitarea unor divergențe în aplicarea sistemului de TVA de la un stat membru la altul și care trebuie să fie considerate în contextul general al sistemului comun de TVA (Hotărârea din 8 martie 2001, Skandia, C-240/99, Rec., p. I-1951, punctul 23, Hotărârea Arthur Andersen, citată anterior, punctul 25, și Hotărârea Ludwig, citată anterior, punctul 22).

16 Pentru a răspunde în mod util la întrebarea preliminară, trebuie să se stabilească dacă, în pofida faptului că reclamanta din acțiunea principală nu are decât o legătură indirectă cu una dintre părțile unui contract de asigurare la încheierea căruia contribuie prin intermediul unei alte persoane impozabile care este ea însăși în legătură directă cu această parte și cu care reclamanta menționată are o relație contractuală, serviciile prestate de către aceasta constituie

totu?i prest?ri de servicii conexe opera?iunilor de asigurare ?i de reasigurare prestate de brokeri ?i de agen?i de asigur?ri în sensul articolului 13 sec?iunea B litera (a) din A ?asea directiv?.

17 În primul rând, trebuie amintit c? s?a hot?rât deja c? recunoa?terea calit??ii de broker sau de agent de asigur?ri depinde de con?inutul activit??ii în cauz? (a se vedea în acest sens Hot?rârea Arthur Andersen, citat? anterior, punctul 32).

18 În aceast? privin??, este suficient s? se constate c?, astfel cum reiese din decizia de trimitere, natura activit??ilor exercitate de reclamanta din ac?iunea principal?, astfel cum au fost descrise la punctul 9 din prezenta hot?râre, este în mod incontestabil caracteristic? activit??ii unui broker sau a unui agent de asigur?ri.

19 În al doilea rând, în ceea ce prive?te raportul dintre un broker sau un agent de asigur?ri ?i p?r?ile la un contract de asigurare la a c?rui încheiere a contribuit acesta, trebuie s? se constate c? nici A ?asea directiv?, nici Directiva 77/92/CEE a Consiliului din 13 decembrie 1976 privind m?surile destinate s? faciliteze exercitarea efectiv? a libert??ii de stabilire ?i a libert??ii de a presta servicii în cazul activit??ilor de agent ?i de broker de asigur?ri (fostul grup 630 CITI) ?i în special m?suri tranzitorii referitoare la aceste activit??i (JO 1977, L 26, p. 14) nu con?in vreo indica?ie în aceast? privin??.

20 Cu toate acestea, Curtea a hot?rât, la punctul 44 din Hot?rârea Taksatorringen, citat? anterior, la care se refer? instan?a na?ional? în decizia de trimitere, c? expresia „serviciile conexe prestate de brokerii ?i de agen?ii de asigur?ri”, con?inut? la articolul 13 sec?iunea B litera (a) din A ?asea directiv?, vizeaz? numai prest?rile efectuate de c?tre profesioni?i afla?i în leg?tur? deopotriv? cu asigur?torul ?i cu asiguratul.

21 În aceast? privin??, guvernul olandez subliniaz? c? reclamanta din ac?iunea principal? nu are niciun fel de leg?tur? cu asigur?torii ?i c? aceasta ac?ioneaz? în numele ?i pe seama VDL, care este adev?ratul broker ?i agent de asigur?ri. Acest guvern deduce din aceasta c? reclamanta din ac?iunea principal? nu poate pretinde s? beneficieze de scutirea prev?zut? la articolul 13 sec?iunea B litera (a) din A ?asea directiv? pentru serviciile pe care le presteaz? în calitate de broker ?i de agent de asigur?ri. Aceasta este solu?ia care ar reie?i de la punctele 44 ?i 33 din Hot?rârile Taksatorringen ?i, respectiv, Arthur Andersen.

22 Cu toate acestea, teza guvernului olandez cu privire la leg?tura pe care trebuie s? o aib? subagentul, precum ?i brokerul ?i agentul de asigur?ri cu p?r?ile la contractul de asigurare nu poate fi acceptat?.

23 Într?adev?r, pe de o parte, din decizia de trimitere reiese c?, de?i reclamanta din ac?iunea principal? nu are o leg?tur? formal? cu asigur?torii pe seama c?rora ac?ioneaz? VDL, aceasta are totu?i leg?turi directe cu ace?tia din urm?. Astfel, prin intermediul conven?iei pe care a încheiat-o cu VDL, care este ea îns??i angajat? într-o rela?ie contractual? cu asigur?torii, reclamanta din ac?iunea principal?, ac?ionând în numele ?i pe seama VDL, este în mod indirect în leg?tur? cu ace?tia.

24 Or, trebuie s? se sublinieze c?, în jurispruden?a pe care guvernul olandez î?i întemeiaz? interpretarea, Curtea nu a indicat natura raportului care leag? agentul sau brokerul de asigur?ri ?i p?r?ile la contractul de asigurare ?i, prin urmare, nu a limitat natura acestui raport la o form? specific?.

25 Astfel, de?i a considerat c? activitatea persoanelor impozabile din cauzele în care s?au pronun?at Hot?rârile Taksatorringen ?i Arthur Andersen, citate anterior, nu intra, prin natura sa, în sfera activit??ilor aferente opera?iunilor de asigur?ri efectuate de un broker sau de un agent de

asigurați în sensul articolului 13 secțiunea B litera (a) din A 7-asea directivă, Curtea nu a analizat totuși legăturile pe care aceste persoane impozabile le aveau cu asigurații și cu asigurații (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Taksatorringen, punctele 44-46, și Arthur Andersen, punctul 36).

26 Prin urmare, reclamantei din acțiunea principală nu i se poate refuza beneficiul scutirii prevăzute la articolul 13 secțiunea B litera (a) din A 7-asea directivă pentru simplul motiv că nu se află în relație directă cu asigurații pe seama că rora acționează indirect în relația cu asigurații, în calitate de subagent al VDL.

27 Pe de altă parte, modul de redactare a articolului 13 secțiunea B litera (a) din A 7-asea directivă nu exclude, în principiu, ca activitatea de broker și de agent de asigurați să se împartă în diverse servicii distincte susceptibile să intre ca atare în sfera noțiunii „servicii conexe [operațiunilor de asigurare și reasigurare] prestate de brokerii și de agenții de asigurați” [a se vedea în acest sens, în ceea ce privește articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 3 din A 7-asea directivă, Hotărârea din 5 iunie 1997, SDC, C-2/95, Rec., p. I-3017, punctul 64; în ceea ce privește articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din această directivă, Hotărârea din 4 mai 2006, Abbey National, C-169/04, Rec., p. I-4027, punctul 67, și, în ceea ce privește articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 1 din aceeași directivă, Hotărârea Ludwig, citată anterior, punctul 34].

28 În aceste condiții, din principiul neutralității fiscale rezultă că operatorii trebuie să poată alege modelul de organizare care, din punct de vedere strict economic, le este cel mai avantajos, fără să riște ca operațiunile lor să fie excluse de la scutirea prevăzută la articolul 13 secțiunea B litera (a) din A 7-asea directivă [a se vedea în acest sens, în ceea ce privește articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A 7-asea directivă, Hotărârea Abbey National, citată anterior, punctul 68, și, în ceea ce privește articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 1 din aceeași directivă, Hotărârea Ludwig, citată anterior, punctul 35].

29 Având în vedere considerațiile de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 13 secțiunea B litera (a) din A 7-asea directivă trebuie interpretat în sensul că împrejurarea că un broker sau un agent de asigurați nu are o relație directă cu părțile la un contract de asigurare sau de reasigurare la a cărei încheiere contribuie, ci are numai o relație indirectă cu aceștia din urmă prin intermediul unei alte persoane impozabile, care este ea însăși în relație directă cu una dintre aceste părți și cu care acest broker sau acest agent de asigurați se află în raporturi contractuale, nu se opune scutirii de la plata TVA-ului, în temeiul dispozițiilor menționate, a serviciilor prestate de către acesta din urmă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

30 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 13 secțiunea B litera (a) din A 7-asea directivă 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: baza unitară de evaluare trebuie interpretat în sensul că împrejurarea că un broker sau un agent de asigurați nu are o relație directă cu părțile la un contract de asigurare sau de reasigurare la a cărei încheiere contribuie, ci are numai o relație indirectă cu aceștia din urmă prin intermediul unei alte persoane impozabile, care este ea însăși în relație directă cu una dintre aceste părți și cu care acest broker sau acest agent de asigurați se află în raporturi contractuale, nu se

opune scutirii de la plata taxei pe valoarea adăugată, în temeiul dispoziției menționate, a serviciilor prestate de către acesta din urmă.

Semnături

* Limba de procedură: olandeza.